

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты IX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
IX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың IX Халықаралық ғылыми конференциясы = IX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014».
– Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр.
(қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық
университеті, 2014

Сурет 6. «EXPO-2017» көрмесінің жобасы, Астана, Қазақстан

Қорыта келе айтарымыз – өзін құрметтейтін қай мемлекет болмасын, барлығы да таза, жарық болашаққа талпынады. Тың өзгерістерді өз пайдасына асырып, елдерін экологиялық тараптан тұрақтандыруға бағыттайды. Экоқалалар тұрғызып, ауқымды жобалар қабылдануда.

Әрине, қазірдің өзінде жасанды жолмен Жерімізге тиіп жатқан жүктемелерді азайту мақсатында қабылданған қадамдарының бәрі, алдымен сол адамның экологиялық мәдениеті, білімі мен тәрбиесін жоғарылатпай елеулі нәтижеге қол жеткізе алмаймыз.

Қолданылған дерек көздерінің тізімі

1. Глобальное моделирование. <http://www.coolreferat.com/Глобальное моделирование>.
2. Ричард Регистер: Экогорода: построение городов в балансе с природой. New Society Publishers, 2006. ISBN 0-86571-552-1
3. Тимоти Бентли: Размер экогорода: здоровое общество, здоровая планета. New Society Publishers. ISBN 0-86571-353-7
4. Тетиор А.Н. Архитектурно-строительная экология. - М., РЭФИА, 2000.
5. Социально-экологический фактор как основа формирования подхода к развитию современного города. (<http://www.kazedu.kz/referat/198673>)
6. Экогорода Китая (<http://www.shannonmay.com/Publications.html>)
7. Экогорода стран мира - будущее планеты. (<http://сезоны-года.рф/экогород.html>)
8. <http://neftegaz.ru/news/view/117724>
9. <http://zeleneet.com/v-kyzylordinskoj-oblasti-poyavilas-vetroelektrostanciya/398/>
10. <http://www.inform.kz/kaz/article/2555284>

УДК 702.310.3

КӨРКЕМСУРЕТ МЕКТЕПТЕРІНДЕ КЕСКІНДЕМЕ ПӘНІН ОҚЫТУДА ИНТЕРАКТИВТЫ ӘДІСТЕРДІ ҚОЛДАНУДЫҢ ЖОЛДАРЫ

Жолдас Е.

zholdasershat@mail.ru

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ магистранты

Ғылыми жетекшісі п.ғ.д. профессор Мусалимов Т.К

Білікті де қабілетті, терең білімді, ақыл-ойы жүйрік, кез келген бәсекеге төтеп бере алатын әмбебап азаматтарды даярлап шығару – бүгінгі ұстаздар біздің пешенемізге жазылған екен. Осыған орай білім беру үрдерісінде қолданылып келе жатқан дәстүрлі үрдістеріміздің озығын сақтай отырып, жаңа педагогикалық технологияларды алға шығарды. Сондай технологиялардың ішіндегі маңыздысы – оқытудың интерактивті әдістері.

«Кескіндеме» пәнін оқытудың интерактивті әдістері арқылы білім беру үшін мұғалімнің күнделікті ізденісі арқылы барлық жаңа үрдістерге тез бейімделуіне, озық тәжірибелерді дер кезінде меңгеруіне, жаңа қарым-қатынастың таңдаулы үлгілерін жылдам игеруіне тура келеді. Олай болса, әрбіріміз өз іс-қызметіміз үшін маңызды делінген ақпараттармен дер кезінде танысып, тың мағұлматтарды, жаңа әдіс-тәсілдерді батыл түрде қабылдап, жүйелі пайдалануымызды қазіргі дәуір талап етіп отыр.

Қазақстан Президенті Н.Ә.Назарбаевтың жолдауындағы алтыншы міндетте – осы заманғы білім беру мен кәсіптік қайта даярлау, «парасатты экономиканың» негіздерін қалыптастыру, жаңа технологияларды, идеялар мен көзқарасты пайдалану, инновациялық экспериментті дамыту. Білім беру реформасы табысының басты өлшемі – тиісті білім мен білік алған еліміздің кез келген азаматы әлемнің кез келген елінде қажетке жарайтын маман

болтындай деңгейге көтерілуі болып табылады» - деп атап көрсетуі қазіргі дәуір талабын дөп басып көрсеткен бізге жол сілтеген нақты бағыт-бағдар іспетті [1].

Интерактивті әдістерді қолданудағы басты міндет – оқушылардың біріккен іс-әрекетін (жұптасып, топ ретінде) реттеу. Бұл әдістің негізгі элементтерін келесі оқыту технологиясынан байқауға болады:

- Ш.А.Амонашвили білім беруді ізгілендіру технологиясы (баланың жаны мен жүрегіне жылылық ұялату, танымдық күшін қалыптастыру, дамыту, білімін кеңейтуге, тереңдетуге жағдай жасау);

- В.Ф.Шаталовтың белгі және сызба үлгілері негізінде қарқынды оқыту технологиясы (материалдар ірілендіріліп, блоктық түрде тірек сызбалар арқылы беріледі);

- С.Н.Лысенкованың тірек сигналдарын пайдалана отырып, қарқынды жеделдете оқыту технологиясы (оқу материалдарының әр оқушыға жеткізілу маңыздылығы);

- П.М.Эрдниевтің «Ірі блокпен оқыту» технологиясы;

- Л.В.Занковтың, Д.Б.Эльконин, П.В.Давыдовтың «Дамыта отырып оқыту» технологиясы;

- Ж.Қараев, Ш.Таубаева, М.Жанпейісова, К.Ж.Бұзаубақова, т.б. ғалымдарымыздың білім берудің жаңа технологиялары.

Бұл технологиялар қазіргі күні де өз маңызын жойған жоқ, дәуір талаптарына сай қайта түрленіп, жанданып, қолданысқа пайдаланылып келеді.

Орта мектептегі жаңа өзгерістер әлемдік білім беру тәжірибелерін пайдалануға ден қойып отыр. Мұның өзі мектеп оқушысының жеке дара дамуын қамтамасыз ететін жаңа технологияларды іздестіру және оларды қолдануға бағытталатындығымен ерекшеленеді.

Ондағы басты мәселенің өзі негізінен, оқытуды ізгілендіруге негізделеді: ол оқытудың жеке тұлғаға бағдарлануын, жеке тұлғаның дамуы мен тиянақталуының үрдісі мен нәтижесін, оның әлеуметтік тұрақтылығы мен қорғалуының құралы қызметтерін қамтамасыз етеді. Мәселен, Астана қаласы балалар көркемсурет мектебі (ЮНЕСКО – клубы) оқушыларының эстетикалық талғамын өсіретін, шығармашылық саласына баулитын оқытудың интерактивті әдістерінің жетістіктерін енгізу бүгінгі таңда әдеттегі бір құбылыс қана емес, адам дамуының, қоғамдық қажеттіліктің басты факторына айналды. Қазақстан қоғамындағы жаңа бетбұрыстар, ел өмірінде жүріп жатқан өзгерістер мен өркениетке сай қадамдарға байланысты белгілі әлеуметтік шарттарды ескере отырып, жеке тұлғаның лайықты түрде қалыптастырылуы көзделетіндіктен білім беру жүйесіне қойылатын талап артып келеді.

Аталмыш талаптардың бірі – оқушының эстетикалық биік талғамын, көркемдікке құштар дүниетанымын қалыптастыруға елеулі ықпал ететін білім мазмұнын жетілдіре түсу болып отыр. Себебі, кескіндеме өнерін сыныптарда оқыту барысында оқушының таным көкжиегі кеңейіп, олар рухани тұрғыда айтарлықтай дамиды. Танымына көмегін тигізетін сезім мүшесі сыртқы дүниені қабылдайды. Дүниені тұтас бірлікте сезініп, қабылдау нәтижесінде оның санасында білім қоры жиналып, ой-өрісі кеңейеді.

Қазақтың ойшыл ағартушыларының бәрі де табиғаттың тылсым сырына терең бойлаған өнер туындыларына тәнті болып, оның сырын ашып, еліне, халқына танытуға барын салып талаптанған. Кескіндеме өнерінің қай жанрын алсақ та, өзінің ерекшелігі, сұлулығы, құпиялығымен адамды еліктіріп, өзіне тартып, көңіл-күйге жағымды әсер қалдырып отырады.

Ұлттық энциклопедиямызда: «Кескіндеме, живопись — бейнелеу өнерінің бір саласы, белгілі бір заттың бетіне (кенеп, ағаш, қағаз, т.б.) бояу арқылы салынатын көркем шығармалар атауы. Кескіндеме заттың сыр-сипатын, нәрсе мен кеңістіктің қарым-қатынасын, сәуле мен көлеңкенің құлпырымын үндестіре бейнелейтін көркемдік және танымдық қуатымен ерекшеленеді.

Ол көрерменнің сезіміне, ойына әсер ету арқылы эстет. ләззат береді. Кескіндеме туындылары жеке бір тұлғаны, дара көріністі бейнелеп қана қоймай, күрделі сюжетке,

оқиғаларға құрылған шытырман соқтығыстарды да бейнелеп, олардың мәнін ашады» - деп, түсіндіреді [2, 547 б].

Бүгінде мектеп мұғалімдері оқытудың интерактивті әдістерін педагогикалық іс-әрекеттерінде тиімді пайдалану:

- «Кескіндеме» сабағында көптеп қолдану арқылы оқушыларды ынталандырып, танымдық қызығушылықтарын оятады, әрі түсінікті меңгертеді;

- өзінің ұстаздық шеберлігін көрсетеді (бүгінгі мектеп оқушылары ертең өз жолында кездескен ауырпалықтарды жеңуге, өз мәселелерін өздері шешуге, саналы шешім қабылдауға және өнер туындыларын танып білулері арқылы жүректе иман ұялата отырып, ізгілікке қадам басқан болар еді).

Яғни, мұғалімнің жан-жақты білімі қажет. Мұғалім жаңа педагогикалық технологияны оқып үйренуіне, тәжірибеде меңгеруіне, жаңа педагогикалық технологияларды жүзеге асыруына және оны дамыта отырып, нәтижесін тексеріп қолдануы мүмкін [3].

Мектеп өміріне еніп отырған жаңа технологиялардың ерекшелігі - өсіп келе жатқан жеке тұлғаны жан-жақты дамыту. Қазіргі оқушы жай ғана тыңдаушы, орындаушы болып жүрмейді. Олар өздігінен білім іздейтін жеке тұлға. Яғни, бұрынғы кезде мұғалім мен оқушы қарым-қатынасы «субъект-объект» бағытында болса, қазіргі кезде оқушы тұлғасын дамыту қарым-қатынасында «субъект-субъект», «тұлға-тұлға» бағытын ұстанады дегенді ғалымдар айтып келеді. Себебі, қазіргі оқушыға мынандай талаптары қойылады екен: дүниетанымдық қабілеті жоғары; дарынды, өнертапқыш; ізденімпаз; талапты, өз алдына мақсат қоя білетін.

Мұндай үрдісті оқушыға қалыптастыру үшін мұғалім не істеуі тиіс? Ол үшін педагогикалық өзгерістерге тез бейімделуге міндетті. Онымен де шектелмей педагогикалық үрдерісте машықтанған, жаңаша ойлайтын, оқушылармен тез тіл табысатын, іскер болуы тиіс. Олай болса, жүйелі білім беру мен оқушыны жан-жақты дамытуда инновациялық технологиялардың бүгінгі таңдағы рөлі айтарлықтай. Ғылыми-педагогикалық әдебиеттерде іс жүзінде анықталып табылған білім беру нәтижесін көрсететін әдіс-тәсілдері инновациялық деп аталып келеді.

Инновация – жаңалық, жаңашылдық, өзгеріс деген ұғымды білдіреді. Инновация құрал және процесс ретінде әлдебір жаңалықты ендіру деген сөз. Педагогикалық процесте инновация оқыту мен тәрбиенің тәсілдері, түрлері мақсаты мен мазмұнына, мұғалім мен оқушының бірлескен қызметін ұйымдастыруға жаңалық енгізуді білдіреді. «Педагогикалық инновация» (жаңаны енгізу) ұғымына педагогикалық сөздікте мынандай анықтама беріледі:

- тұтас білім беру жүйесінің және оның еске алынған бөліктерінің, компоненттерінің сипатын жақсартатын тұрақты элементтерді (жаңашылдықты) білім беру ортасына енгізудегі мақсатты бағытталған өзгерістер;

- жаңашылдықты (жаңа құралдарды, әдістерді, әдістемелерді, технологияларды, бағдарламаларды және т.с.с.) меңгеру процесі;

- ерекше әдістемелер мен бағдарламаларды іздестіру, оларды білім беру процесіне енгізу және оларды шығармашылықпен ой елегінен өткізу.

Инновация (латын сөзі in-b, novis-жаңа) жаңа, жаңарту дегенді білдіреді. Ең алғаш «инновация» ұғымы қазақ тілінде анықтаған ғалым, профессор Немеребай Нұрахметов. Ол былай дейді: «Инновация, инновациялық үрдіс деп отырғанымыз білім беру мекемелерінің жаңалықтарды жасау, меңгеру, қолдану және таратуға байланысты бір бөлек қызмет». Өзінің жіктелмесінде инновацияны, қайта жаңарту кеңістігін бірнеше түрге бөледі: 1) Жеке түрі (жеке-дара, бір-бірімен байланыспаған); 2) Модульдік түрі (жеке-дара кешені, бір-бірімен байланысқан); 3) Жүйелі түрі (мектепті толық қамтитын).

Ал кейбір ғылыми әдебиеттерде инновацияны модификациялық, комбинаторлық, радикалдық деп үш түрге бөледі. 1) Модификациялық инновация – бұл қолда барды дамытумен, түрін өзгертумен айналасу. Бұған В.Ф.Шаталовтың математикаға жазған тірек конспектісі және оны көптеген мұғалімдердің пайдалануы мысал бола алады.

Инновацияның негізін құраушы ұғымдардың қазақша аудармасы Ы.Алтынсарин атындағы Білім проблемалары ғылыми- зерттеу институты әдіскері Қ.Құдайбергенова жасады:

- Инновация – жаңарту;
- Нововедение – енген жаңалық;
- Новое – жаңа;
- Новшество – жаңалық;
- Инновационный процес – жаңарту үрдісі.

«Инновация» ұғымын анықтайтын нақтылы анықтама әлі де жасалмаған. Бірақ, «инновация» терминін анықтауда барлық авторлардың пікірлерін салыстырсақ, аса алшақтық жоқ [4].

Инновациялық үрдістің негізгі – жаңалықтарды қалыптастыру, қолдану, жүзеге асырудың тұтастық қызметі. Кез келген жаңа әдіс жекелік, сондай-ақ уақытша жоспарға жатады. Бұл яғни, бір мұғалім үшін табылған жаңа әдіс, жаңалық басқа мұғалім үшін өтілген материал тәрізді. Кескіндеме – тақырып аясы кең, көп жанрлы (тұрмыс-салт көріністері, соғыс жанры, хайуанаттар тақырыбы, т.б.) өнер саласы.

Сайып келгенде, біз кескіндеме өнері сабағында инновациялық технологияларды қолдану арқылы оқушылардың дүниетанымының қалыптасуына, олардың ой-өрісінің дамуына, шығармашылық жұмыстармен айналасуына, білім сапасын арттыруға, өздерінің өй-пікірлерін жеткізе білетіндей жұмыстарын жүргізу маңызды.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. www.akorda.kz
2. Қазақстан Ұлттық Энциклопедиясы. 4-том. А: 2002. – 547 б.
3. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы./ Егемен Қазақстан, 15 тамыз, 2007.
4. Бұзаубақова К.Ж. Мұғалімнің инновациялық даярлығын қалыптастыру. – Алматы: Жазушы, 2006.